

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету

18 лютого 2019 року,

Протокол № 8

Проректор з навчальної роботи

_____ Л.І.Чорний
(підпис) (ініціали, прізвище)

18 лютого 2019 року

М.П.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«АДМІНІСТРАТИВНЕ СУДОЧИНСТВО»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 074 (281) Публічне управління та адміністрування
галузі знань 07 (28) Управління та адміністрування (Публічне управління
та адміністрування)**

ЗМІСТ

	Стор.
1. Опис навчальної дисципліни	– 2
2. Заплановані результати навчання	– 3
3. Програма навчальної дисципліни	– 4
4. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 12
4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 12
4.2. Аудиторні заняття	– 12
4.3. Самостійна робота студентів	– 12
5. Методи навчання та контролю	– 13
6. Схема нарахування балів	– 13
7. Рекомендована література	– 14
7.1. Основна література	– 14
7.2. Допоміжна література	– 14
8. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 15
1. Опис навчальної дисципліни	
1. Шифр і назва галузі знань	– 07 (28) Управління та адміністрування (Публічне управління та адміністрування)
2. Код і назва спеціальності	– 074 (281) Публічне управління та адміністрування
3. Назва спеціалізації	– спеціалізація не передбачена
4. Назва дисципліни	– Адміністративне судочинство
5. Тип дисципліни	– вибіркова
6. Код дисципліни	– ППВ 6.1.
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– перший
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	– бакалавр
9. Курс / рік навчання	– третій
10. Семестр	– шостий
11. Обсяг вивчення дисципліни:	
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 2,5 / 75
2) денна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	– 36
% від загального обсягу	– 48
лекційні заняття (годин)	– 18
% від обсягу аудиторних годин	– 50
семінарські заняття (годин)	– 18
% від обсягу аудиторних годин	– 50
самостійна робота (годин)	– 39
% від загального обсягу	– 52
тижневих годин:	
аудиторних занять	– 2,6
самостійної роботи	– 2,8
3) заочна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	– 10
% від загального обсягу	– 13,3
лекційні заняття (годин)	– 6
% від обсягу аудиторних годин	– 60
семінарські заняття (годин)	– 4
% від обсягу аудиторних годин	– 40
самостійна робота (годин)	– 65

% від загального обсягу	– 86,7
тижневих годин:	
аудиторних занять	– 3,3
самостійної роботи	– 21,7
12. Форма семестрового контролю	– екзамен
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– ЗПО 3. Теорія держави і права ППО 15. Адміністративне право
2) супутні дисципліни	– –
3) наступні дисципліни	– ППВ 6.2. Адміністративне процесуальне право
14. Мова вивчення дисципліни	– українська.

2. Заплановані результати навчання

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:	
1. Знання	
<i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>	
1.1)	відтворювати визначення понятійно-термінологічного апарату адміністративного судочинства;
1.2)	розкривати зміст основних засад (принципів) адміністративного судочинства;
1.3)	описувати порядок здійснення правосуддя адміністративними судами;
1.4)	характеризувати порядок провадження у суді першої, апеляційної та касаційної інстанції;
1.5)	розкривати адміністративно-процесуальний статус учасників судового процесу;
1.6)	визначати особливості позовного провадження в окремих категоріях адміністративних справ;
1.7)	характеризувати порядок перегляду та виконання судових рішень в адміністративних справах;
1.8)	відтворювати види, підстави і порядок застосування заходів процесуального примусу.
2. Розуміння	
<i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>	
2.1)	пояснювати зміст основних термінів, що розкривають суть адміністративного судочинства;
2.2)	обговорювати специфіку та складові провадження з адміністративного судочинства;
2.3)	пояснювати базові принципи адміністративного судочинства;
2.4)	ідентифікувати основні вимоги та методіку складання проектів судових рішень.
3. Застосування знань	
<i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>	
3.1)	застосовувати системний підхід до вирішення адміністративної справи;
3.2)	демонструвати вміння застосовувати норми Кодексу адміністративного судочинства України в конкретних правових ситуаціях;
3.3)	визначати підвідомчість адміністративних справ;
3.4)	складати адміністративно-процесуальні документи.
4. Аналіз	
<i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>	
4.1)	дискутувати щодо місця адміністративного судочинства в системі юридичних наук;

4.2) досліджувати адміністративне судочинство та розподіляти його на окремі складові;
4.3) протиставляти і критично оцінювати предметну, інстанційну та територіальну юрисдикції;
4.4) класифікувати учасників судового процесу, докази, процесуальні строки та співвідносити їх переваги та недоліки;
4.5) дискутувати щодо ролі окремих учасників судового процесу;
4.6) виділяти критерії та ознаки ефективного вирішення адміністративних справ.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) систематизувати особливості провадження з адміністративного судочинства на окремих його стадіях та етапах;
5.2) упорядковувати чинники формування організаційної структури системи адміністративних судів;
5.3) узагальнювати основні положення законодавства, яке регламентує порядок розгляду і вирішення адміністративних справ;
5.4) систематизувати основні підходи до визначення поняття адміністративної юстиції.
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) пояснювати доцільність функціонування різних моделей адміністративного судочинства в зарубіжних країнах;
6.2) оцінювати діяльність адміністративних судів щодо вирішення адміністративних справ;
6.3) проводити аналіз ефективності системи адміністративних судів.
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>
7.1) визначати напрями вдосконалення чинного Кодексу адміністративного судочинства України;
7.2) складати порівняльні таблиці по окремих складових інституту адміністративного судочинства із врахуванням результатів проведеного аналізу.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Адміністративна юстиція як інститут судового захисту

Етапи становлення та розвитку інституту адміністративної юстиції: 1) IX-XVII ст. - за часів існування Київської Русі та козацької доби; 2) XVIII-XX ст. - за часів існування Австро-Угорської (1867–1918 рр.) та Російської імперій (1764–1917 рр.); 3) XX–XXI ст. - за часів становлення та укріплення української державності: 1917-1922 рр. – формування адміністративної юстиції в період УНР та національно-демократичних революцій, 1922-1991 рр. – розвиток адміністративної юстиції за радянських часів до здобуття Україною незалежності.

Питання адміністративної юстиції в законодавстві самостійної Української держави (1917-1920 рр.). Діяльність Центрального та місцевих бюро скарг і заяв. Основні положення Адміністративного кодексу УСРР 1927 року.

Розширення судової юрисдикції у справах, що виникають з адміністративно-правових відносин (Укази Президії Верховної Ради УСРР від 15.12.1961 р. та 12.04.1968 р.). Закон СРСР від 02.11.1989 р. «Про порядок оскарження в суд неправомірних дій органів державного управління і посадових осіб, що ущемляють права громадян».

Загальна характеристика адміністративної юстиції сучасної України. Поняття та ознаки адміністративної юстиції. Співвідношення понять «адміністративна юстиція» та «адміністративна юрисдикція»

Адміністративне судочинство як складова адміністративної юстиції. Розробка і прийняття Кодексу адміністративного судочинства України. Завдання адміністративного

судочинства та відмінність його від інших видів судочинства.

Основні сучасні моделі адміністративної юстиції в зарубіжних країнах. Особливості адміністративної юстиції Франції. Адміністративна юстиція Німеччини. Адміністративна юстиція інших країн романо-германської моделі. Адміністративна юстиція Великобританії та США.

Тема 2. Основні засади (принципи) адміністративного судочинства

Основні засади (принципи) адміністративного судочинства: поняття, види, значення.

Верховенство права – визначальний принцип адміністративного судочинства. Верховенство права у рішеннях Конституційного Суду України та Європейського суду з прав людини.

Правила застосування джерел права судом. Аналогія закону та аналогія права.

Характеристика принципу рівності усіх учасників судового процесу перед законом і судом. Забезпечення рівності сторін в адміністративному процесі.

Аналіз принципів змагальності сторін, диспозитивності та офіційного з'ясування всіх обставин у справі.

Характеристика принципу гласності судового процесу. Відкритість інформації щодо справи. Обмеження відкритості інформації щодо справи. Гарантії гласності і відкритості інформації щодо справи. Повне фіксування судового процесу технічними засобами.

Зміст права на перегляд справи та оскарження судового рішення. Суб'єкти права на апеляційний перегляд та касаційне оскарження судового рішення. Характеристика принципу забезпечення права на апеляційний перегляд справи. Аналіз принципу забезпечення права на касаційне оскарження судового рішення у випадках, визначених законом.

Характеристика принципу обов'язковості судових рішень. Відповідальність за невиконання судових рішень.

Аналіз принципу розумності строків розгляду справи судом. Встановлення Кодексом адміністративного судочинства України розумних строків.

Характеристика принципу неприпустимості зловживання процесуальними правами. Зміст обов'язку учасників судового процесу та їхніх представників добросовісно користуватися процесуальними правами. Визнання судом зловживанням процесуальними правами дій, що суперечать завданню адміністративного судочинства, з урахуванням конкретних обставин справи. Наслідки визнання подання скарги, заяви, клопотання зловживанням процесуальними правами. Обов'язок суду вживати заходів для запобігання зловживанню процесуальними правами. Застосування судом до учасника судового процесу заходів, визначених Кодексом адміністративного судочинства України, у випадку зловживання ним його процесуальними правами.

Зміст принципу відшкодування судових витрат фізичних та юридичних осіб, на користь яких ухвалене судове рішення.

Особливості застосування принципів адміністративного судочинства. Наслідки порушення принципів.

Тема 3. Організація адміністративного судочинства

Предмет адміністративної юрисдикції та його співвідношення з предметами конституційної, кримінальної, цивільної та господарської юрисдикції. Справи, на які поширюється юрисдикція адміністративних судів. Проблеми визначення правової природи правовідносин для вирішення питання юрисдикції адміністративних судів.

Формування системи спеціалізованих адміністративних судів. Організація діяльності адміністративних судів. Визначення складу суду. Здійснення адміністративного судочинства суддею одноособово та колегією суддів. Підстави для відводу (самовідводу) судді та секретаря судового засідання, експерта, спеціаліста, перекладача. Порядок вирішення заявленого відводу та самовідводу. Наслідки відводу (самовідводу) судді.

Підсудність адміністративних справ. Види підсудності адміністративних справ: предметна, територіальна, інстанційна. Розмежування предметної юрисдикції адміністративних судів. Розгляд кількох пов'язаних між собою вимог. Інстанційна юрисдикція. Суд першої

інстанції. Суд апеляційної інстанції. Суд касаційної інстанції. Територіальна юрисдикція (підсудність). Підсудність справ за вибором позивача. Підсудність справ за місцем проживання або місцезнаходженням відповідача. Виключна підсудність. Підсудність справ, у яких однією із сторін є суд або суддя. Передача адміністративної справи з одного адміністративного суду до іншого. Недопустимість спорів про підсудність. Наслідки порушення правил підсудності.

Докази і доказування в адміністративному судочинстві. Поняття доказів. Класифікація доказів. Засоби доказування. Суб'єкти подання доказів. Належність доказів і предмет доказування. Правила допустимості доказів. Достовірність доказів. Достатність доказів. Обов'язок доказування. Презумпція винуватості суб'єкта владних повноважень. Роль суду в доказуванні. Підстави звільнення від доказування. Поняття та способи забезпечення доказів. Підстави та порядок забезпечення доказів. Заява про забезпечення доказів. Розгляд заяви про забезпечення доказів. Подання доказів. Витребування доказів. Огляд доказів за їх місцезнаходженням. Огляд речових доказів, що швидко псуються. Судові доручення щодо збирання доказів та їх виконання. Звернення адміністративного суду із судовим дорученням про надання правової допомоги до іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави. Виконання в Україні судових доручень іноземних судів. Оцінка доказів.

Показання свідків. Пояснення сторін, третіх осіб та їхніх представників як засіб доказування. Письмові та речові докази. Повернення оригіналів письмових доказів. Зберігання і повернення речових доказів. Електронні докази. Зберігання та повернення оригіналів електронних доказів.

Поняття та види судових експертиз. Комісійна, комплексна, додаткова і повторна експертизи. Призначення експертизи судом. Проведення експертизи на замовлення учасників справи. Збирання матеріалів для експертного дослідження. Проведення експертизи. Наслідки ухилення учасника справи від участі в експертизі. Висновок експерта. Вимоги до висновку експерта. Оцінка висновку експерта. Висновок експерта у галузі права. Зміст висновку експерта у галузі права. Оцінка висновку експерта у галузі права судом.

Процесуальні строки. Розумність процесуальних строків. Обчислення процесуального строку. Поновлення та продовження процесуальних строків. Поняття строку звернення до адміністративного суду. Загальний строк звернення до адміністративного суду. Спеціальні строки звернення до адміністративного суду. Наслідки пропущення строків звернення до адміністративного суду.

Судові виклики і повідомлення та порядок їх надсилання. Зміст повістки. Вручення повістки. Час вручення повістки. Наслідки відмови від одержання повістки. Виклик (повідомлення) шляхом надсилання тексту повістки електронною поштою, факсимільним повідомленням (факсом, телефаксом), телефонограмою. Виклик (повідомлення) відповідача, третіх осіб, свідків, місце проживання (перебування) яких невідоме. Обов'язок повідомити про зміну адреси та причини неприбуття в судове засідання. Виконання судового доручення іноземного суду про вручення виклику до суду чи інших документів. Виклик свідка.

Тема 4. Учасники судового процесу

Поняття адміністративної процесуальної правосуб'єктності (право- і дієздатності). Носії адміністративної процесуальної правосуб'єктності. Виникнення та припинення адміністративної процесуальної правоздатності, адміністративної процесуальної дієздатності.

Класифікація учасників судового процесу. Права та обов'язки учасників справи. Неприпустимість зловживання процесуальними правами.

Позивач та відповідач як сторони в адміністративному процесі. Випадки, встановлені законом щодо можливості позовів суб'єкта владних повноважень. Процесуальні права та обов'язки сторін. Заміна неналежної сторони.

Треті особи як учасники справи. Вступ у справу третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору та третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору. Наслідки незалучення у справу третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору. Права та обов'язки третіх осіб, які заявляють (або не заявляють) самостійні вимоги щодо предмета спору.

Процесуальне правонаступництво. Участь у судовому процесі органів та осіб, яким

законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб. Процесуальні права органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб.

Завдання участі у справі представника. Загальні вимоги до особи, яка може бути представником. Види представників в адміністративному процесі. Коло осіб, які не можуть бути представниками. Повноваження представника у суді. Документи, що підтверджують повноваження представників.

Процесуальний статус інших учасників судового процесу: помічника судді, секретаря судового засідання, судового розпорядника, свідка, експерта, експерта з питань права, спеціаліста, перекладача. Особи, які не можуть бути допитані як свідки. Відмова свідка від давання показань на вимогу суду. Відповідальність інших учасників судового процесу.

Тема 5. Провадження в адміністративному суді першої інстанції

Стадії провадження у суді першої інстанції: звернення з адміністративним позовом і відкриття провадження в адміністративній справі; підготовче провадження; судовий розгляд; ухвалення судового рішення.

Письмові заяви учасників справи. Види та зміст заяв по суті справи. Заяви по суті справи: позовна заява; відзив на позовну заяву (відзив); відповідь на відзив; заперечення; пояснення третьої особи щодо позову або відзиву. Заяви з процесуальних питань. Заяви, клопотання і заперечення проти заяв і клопотань. Загальні вимоги до форми та змісту письмової заяви, клопотання, заперечення.

Суб'єкти права на звернення до адміністративного суду з адміністративним позовом. Адміністративний позов: поняття, форма, зміст. Вимоги до позовної заяви. Структура позовної заяви. Документи, що додаються до позовної заяви. Зміна адміністративного позову або відмова від нього. Підстави забезпечення позову. Види забезпечення позову. Зміст і форма заяви про забезпечення позову. Порядок подання заяви про забезпечення позову. Порядок розгляду заяви про забезпечення позову. Заміна одного заходу забезпечення позову іншим. Виконання ухвали про забезпечення позову. Скасування заходів забезпечення позову. Відшкодування збитків, заподіяних забезпеченням позову

Пред'явлення позову. Залишення позовної заяви без руху, повернення позовної заяви. Підстави та наслідки відмови у відкритті провадження в адміністративній справі. Відкриття провадження в адміністративній справі. Об'єднання і роз'єднання позовів.

Завдання та строк підготовчого провадження. Подання відзиву. Подання пояснень третіх осіб щодо позову або відзиву. Пред'явлення зустрічного позову. Форма і зміст зустрічної позовної заяви. Мета і строк проведення підготовчого засідання. Порядок проведення підготовчого засідання. Подання відповіді на відзив та заперечення. Судові рішення у підготовчому засіданні.

Підстави проведення врегулювання спору за участю судді. Порядок призначення врегулювання спору за участю судді. Порядок проведення врегулювання спору за участю судді. Строк проведення врегулювання спору за участю судді. Припинення врегулювання спору за участю судді.

Відмова від позову та визнання позову. Примирення сторін. Виконання умов примирення.

Завдання розгляду справи по суті. Строки розгляду адміністративної справи. Судове засідання. Участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції. Головуючий у судовому засіданні. Обов'язки осіб, присутніх у залі судового засідання

Відкриття судового засідання. Роз'яснення перекладачеві його прав та обов'язків, присяга перекладача. Видалення свідків із зали судового засідання. Встановлення осіб, які прибули у судове засідання, оголошення складу суду і роз'яснення права відводу. Роз'яснення учасникам справи їхніх прав та обов'язків. Розгляд заяв та клопотань. Наслідки неявки в судове засідання учасника справи. Наслідки неявки в судове засідання свідка, експерта, спеціаліста. Роз'яснення прав і обов'язків експерта, присяга експерта. Роз'яснення спеціалісту його прав і обов'язків.

З'ясування обставин справи та дослідження доказів. Вступне слово учасників справи. Порядок з'ясування обставин справи та дослідження доказів. Дослідження доказів. Порядок

допиту свідків. Використання свідком письмових записів. Порядок допиту малолітніх і неповнолітніх свідків. Оголошення показань свідків. Допит сторін, третіх осіб, їхніх представників як свідків. Дослідження письмових доказів. Оголошення та дослідження змісту особистих паперів, листів, записів телефонних розмов, телеграм та інших видів кореспонденції. Дослідження речових та електронних доказів. Відтворення звукозапису, демонстрація відеозапису і їх дослідження. Дослідження висновку експерта. Консультації та роз'яснення спеціаліста. Відкладення розгляду справи або перерва в судовому засіданні. Закінчення з'ясування обставин та перевірки їх доказами.

Судові дебати. Повернення до з'ясування обставин у справі. Вихід суду для ухвалення рішення. Таємниця нарадчої кімнати.

Фіксування судового засідання технічними засобами. Ведення протоколу судового засідання. Зауваження щодо технічного запису і протоколу судового засідання. Відтворення та копіювання технічного запису судового засідання. Складення протоколу про вчинення окремої процесуальної дії. Зміст протоколу про вчинення окремої процесуальної дії. Зауваження до протоколу вчинення окремої процесуальної дії

Підстави зупинення провадження у справі. Поновлення провадження у справі. Підстави закриття провадження у справі. Наслідки закриття провадження у справі. Підстави залишення позову без розгляду.

Поняття та види судових рішень. Вимоги до судових рішень: законність і обґрунтованість судового рішення. Порядок ухвалення судових рішень. Питання, які вирішує суд при ухваленні рішення. Повноваження суду при вирішенні справи. Зміст рішення. Рішення щодо частини позовних вимог. Зміст ухвали. Окремі ухвали суду. Проголошення судового рішення. Вручення судового рішення. Додаткове судове рішення. Виправлення описок і очевидних арифметичних помилок у судовому рішенні. Роз'яснення судового рішення

Справи, що розглядаються за правилами спрощеного позовного провадження. Строк розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження. Клопотання про розгляд справи за правилами спрощеного позовного провадження. Вирішення питання про розгляд справи за правилами спрощеного позовного провадження. Особливості подання заяв по суті справи у спрощеному позовному провадженні. Особливості розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження. Особливості розгляду окремих категорій справ незначної складності.

Тема 6. Особливості позовного провадження в окремих категоріях адміністративних справ

Розгляд окремих категорій складних справ. Особливості провадження у справах щодо оскарження нормативно-правових актів органів виконавчої влади, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування та інших суб'єктів владних повноважень. Строк звернення до суду. Обов'язок опублікувати оголошення про відкриття провадження в адміністративній справі щодо оскарження нормативно-правового акта. Наслідки визнання нормативно-правового акта протиправним та нечинним.

Особливості провадження у справах щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів.

Особливості провадження у справах за адміністративними позовами про примусове відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, з мотивів суспільної необхідності.

Розгляд окремих категорій термінових адміністративних справ. Особливості повідомлення учасників справи про дату, час та місце розгляду окремих категорій адміністративних справ. Особливості подання заяв по суті справи в окремих категоріях адміністративних справ. Особливості обчислення процесуальних строків в окремих категоріях адміністративних справ. Особливості проголошення та вручення судових рішень в окремих категоріях адміністративних справ. Особливості апеляційного та касаційного оскарження судових рішень в окремих категоріях адміністративних справ.

Особливості провадження у справах щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності

виборчих комісій, комісій з референдуму, членів цих комісій: підсудність, предмет оскарження, сторони, строки звернення до суду та розгляду справи. Особливості провадження у справах щодо уточнення списку виборців: підсудність, сторони, строки звернення до суду та розгляду справи. Особливості провадження у справах щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, засобів масової інформації, інформаційних агентств, підприємств, установ, організацій, їхніх посадових та службових осіб, творчих працівників засобів масової інформації та інформаційних агентств, які порушують законодавство про вибори та референдум: підсудність, предмет оскарження, сторони, строки звернення до суду та розгляду справи. Особливості провадження у справах щодо оскарження дій або бездіяльності кандидатів, їхніх довірених осіб, партії (блоку), місцевої організації партії, їхніх посадових осіб та уповноважених осіб, ініціативних груп референдуму, інших суб'єктів ініціювання референдуму, офіційних спостерігачів від суб'єктів виборчого процесу: підсудність, предмет оскарження, сторони, строки звернення до суду та розгляду справи. Особливості провадження у справах, пов'язаних із виборами Президента України: підсудність, предмет оскарження, сторони, строки звернення до суду та розгляду справи. Особливості судових рішень за наслідками розгляду справ, пов'язаних з виборчим процесом чи референдумом, та їх оскарження. Особливості здійснення представництва у справах, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму.

Особливості провадження у справах за адміністративними позовами органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування про встановлення обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань: підсудність, сторони, строки звернення до суду та розгляду справи, підстави залишення позовної заяви без руху та без розгляду, підстави закриття провадження у справі, підстави задоволення позовних вимог, особливості перегляду рішення адміністративного суду про встановлення обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань. Особливості провадження у справах за адміністративними позовами про усунення перешкод та заборону втручання у здійснення права на свободу мирних зібрань.

Особливості провадження у справах щодо гарантованого забезпечення потреб оборони: підсудність, предмет оскарження, сторони, строки звернення до суду та розгляду справи, особливості перегляду справи.

Особливості провадження у справах за зверненням органів доходів і зборів. Особливості провадження у справах за зверненням Служби безпеки України щодо накладення арешту на активи, що пов'язані з фінансуванням тероризму та стосуються фінансових операцій, зупинених відповідно до рішення, прийнятого на підставі резолюцій Ради Безпеки ООН, зняття арешту з таких активів та надання доступу до них.

Особливості провадження у справах про дострокове припинення повноважень народного депутата України в разі невиконання ним вимог щодо несумісності. Особливості провадження у справах з приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень щодо притягнення до адміністративної відповідальності: підсудність, предмет оскарження, сторони, строки звернення до суду та розгляду справи, особливості перегляду рішення у справі. Особливості провадження у справах з приводу рішень, дій або бездіяльності органу державної виконавчої служби, приватного виконавця: підсудність, предмет оскарження, сторони, строки звернення до суду та розгляду справи, особливості перегляду рішення у справі.

Особливості провадження у справах за адміністративними позовами з приводу примусового повернення чи примусового видворення іноземців або осіб без громадянства за межі території України. Особливості провадження у справах за адміністративними позовами з приводу затримання іноземців або осіб без громадянства.

Розгляд типових та зразкових справ. Особливості провадження у зразковій справі. Особливості провадження у типовій справі.

Тема 7. Перегляд судових рішень

Суд апеляційної інстанції. Право на апеляційне оскарження. Ухвали, на які можуть бути подані апеляційні скарги окремо від рішення суду. Строк на апеляційне оскарження. Форма та зміст апеляційної скарги. Порядок подання апеляційної скарги.

Залишення апеляційної скарги без руху, повернення апеляційної скарги судом

апеляційної інстанції

Підстави для відмови у відкритті апеляційного провадження. Відкриття апеляційного провадження. Приєднання до апеляційної скарги. Доповнення, зміна, відкликання апеляційної скарги чи відмова від неї. Відзив на апеляційну скаргу. Закриття апеляційного провадження

Підготовка справи до апеляційного розгляду. Призначення справи до розгляду в суді апеляційної інстанції. Межі перегляду судом апеляційної інстанції. Строк розгляду апеляційної скарги. Апеляційний розгляд справи у судовому засіданні. Апеляційний розгляд справи в порядку письмового провадження за наявними у справі матеріалами. Порядок розгляду апеляційної скарги на ухвалу суду першої інстанції. Наслідки неявки в судове засідання учасників справи. Відмова позивача від позову, примирення сторін під час апеляційного провадження. Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги на судові рішення. Підстави для залишення апеляційної скарги без задоволення, а судового рішення - без змін. Підстави для скасування судового рішення повністю або частково та ухвалення нового рішення у відповідній частині або зміни рішення. Підстави для скасування рішення суду і направлення справи для розгляду до іншого суду першої інстанції за встановленою підсудністю. Підстави для скасування рішення повністю або частково з закриттям провадження у справі або залишенням позовної заяви без розгляду у відповідній частині. Підстави для скасування ухвали суду, яка перешкоджає подальшому провадженню у справі, і направлення справи для продовження розгляду до суду першої інстанції. Судові рішення суду апеляційної інстанції. Зміст постанови суду апеляційної інстанції. Порядок розгляду апеляційної скарги, що надійшла до суду апеляційної інстанції після закінчення апеляційного розгляду справи. Окрема ухвала суду апеляційної інстанції. Повернення адміністративної справи.

Суд касаційної інстанції. Право на касаційне оскарження. Строк на касаційне оскарження. Форма і зміст касаційної скарги. Порядок подання касаційної скарги. Підстави залишення касаційної скарги без руху та повернення касаційної скарги. Відмова у відкритті касаційного провадження.

Відкриття касаційного провадження. Надіслання копій касаційної скарги та доданих до неї матеріалів учасникам справи. Приєднання до касаційної скарги. Доповнення, зміна, відкликання касаційної скарги чи відмова від неї. Відзив на касаційну скаргу. Підстави закриття касаційного провадження.

Підготовка справи до касаційного розгляду. Межі перегляду судом касаційної інстанції. Строк розгляду касаційної скарги. Касаційний розгляд справи у судовому засіданні. Касаційний розгляд справи в порядку письмового провадження за наявними у справі матеріалами. Підстави для передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати або Великої Палати Верховного Суду. Порядок передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати або Великої Палати Верховного Суду. Відмова позивача від позову, примирення сторін під час касаційного провадження. Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги. Підстави для залишення касаційної скарги без задоволення, а судових рішень - без змін. Підстави для скасування судових рішень повністю або частково і ухвалення нового рішення у відповідній частині або зміни рішення. Підстави для скасування судового рішення суду апеляційної інстанції повністю або частково та залишення в силі судового рішення суду першої інстанції у відповідній частині. Підстави для скасування судових рішень з направленням справи для продовження розгляду або на новий розгляд. Підстави для скасування рішення повністю або частково із закриттям провадження в справі або залишенням позову без розгляду у відповідній частині. Судові рішення суду касаційної інстанції та порядок їх прийняття. Зміст постанови суду касаційної інстанції. Порядок розгляду касаційної скарги, що надійшла до суду касаційної інстанції після закінчення касаційного розгляду справи. Окрема ухвала суду касаційної інстанції. Повернення адміністративної справи.

Підстави для перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами. Підстави для перегляду судових рішень у зв'язку з виключними обставинами. Право подати заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Порядок і строк подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Форма та зміст заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або

виключними обставинами. Порядок подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Відкриття провадження за нововиявленими або виключними обставинами. Відмова від заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами та її наслідки. Порядок здійснення перегляду судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Судове рішення за наслідками провадження за нововиявленими або виключними обставинами.

Тема 8. Виконання судових рішень в адміністративних справах

Судові рішення в адміністративних справах та особливості їх виконання. Види судових рішень. Набрання рішенням суду та ухвалою законної сили. Набрання судовими рішеннями суду апеляційної інстанції законної сили. Набрання судовими рішеннями суду касаційної інстанції законної сили. Обов'язковість судових рішень.

Судові рішення, які виконуються негайно обов'язково. Рішення, які суд, який ухвалив рішення, за заявою учасників справи або з власної ініціативи, може ухвалою в порядку письмового провадження або зазначаючи про це в рішенні звернути до негайного виконання. Порядок виконання судових рішень в адміністративних справах. Звернення судових рішень в адміністративних справах до виконання. виправлення помилки у виконавчому документі та визнання його таким, що не підлягає виконанню. Зупинення виконання судового рішення. Поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого листа до виконання.

Примирення сторін у процесі виконання. Відстрочення і розстрочення виконання, зміна чи встановлення способу і порядку виконання судового рішення. Заміна сторони виконавчого провадження.

Поворот виконання судових рішень. Особливості повороту виконання в окремих категоріях адміністративних справ.

Судовий контроль за виконанням судових рішень в адміністративних справах. Визнання протиправними рішень, дій чи бездіяльності, вчинених суб'єктом владних повноважень - відповідачем на виконання рішення суду.

Підстави і порядок застосування заходів процесуального примусу. Види заходів процесуального примусу. Характеристика заходів процесуального примусу: попередження; видалення із залу судового засідання; тимчасове вилучення доказів для дослідження судом; привід; штраф.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Адміністративна юстиція як інститут судового захисту	8	2	2	-	-	4	8	1	-	-	-	7
2.	Основні засади (принципи) адміністративного судочинства	8	2	2	-	-	4	10	-	-	-	-	10
3.	Організація адміністративного судочинства	9	2	2	-	-	5	8	1	-	-	-	7
4.	Учасники судового процесу	8	2	2	-	-	4	10	-	-	-	-	10
5.	Проведення в адміністративному суді першої інстанції	10	2	2	-	-	6	10	1	1	-	-	8
6.	Особливості позовного провадження в окремих категоріях адміністративних справ	10	2	2	-	-	6	10	1	1	-	-	8
7.	Перегляд судових рішень	14	4	4	-	-	6	10	1	1	-	-	8
8.	Виконання судових рішень в адміністративних справах	8	2	2	-	-	4	9	1	1	-	-	7
	Усього годин:	75	18	18	-	-	39	75	6	4	-	-	65

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів денної форми навчання включає завдання до кожної теми та індивідуальні завдання.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх

виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. Студенти денної форми навчання виконують індивідуальні завдання у формі реферату.

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;

2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;

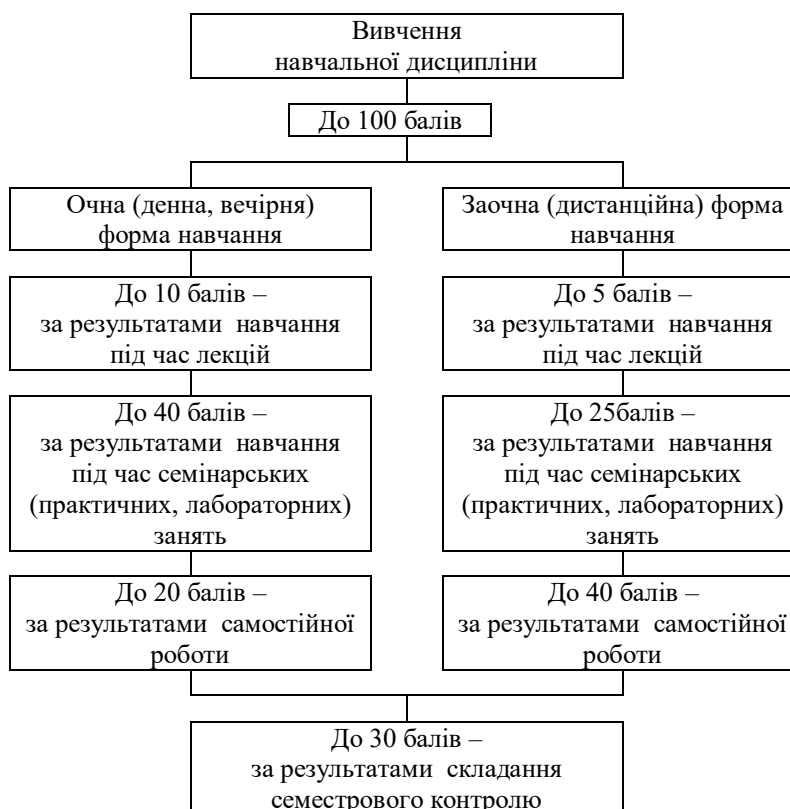
3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного екзамену.

Структура екзаменаційного білету включає 3 теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарухування студентам балів за результатами навчання здійснюється за схемою, наведеною на рис.

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних

матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Офіційний вісник України. – 2010. – № 72/1. – Ст. 2598.
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
3. Про судовий збір: Закон України від 8 липня 2011 р. № 3674-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17>
4. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 р. № 1402-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
5. Адміністративне судочинство : навч. посіб. / І.М. Балакарева, І.В. Бойко, Я.С. Зелінська та ін. ; за заг. ред. Н.Б. Писаренко. – Х. : Право, 2016. – 312 с.
6. Адміністративне судочинство України : підручник / О.М. Пасенюк (кер. авт. кол.), О.Н. Панченко, В.Б. Авер'янов та ін. / за заг. ред. О.М. Пасенюка. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 672 с.
7. Адміністративне судочинство: навчальний посібник / за заг. ред. проф. О.П. Рябченко. – 2-ге вид., перер. і доп. – Харків, ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2014. – 304 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://asta.edu.ua/files/rabchenko.pdf>
8. Адміністративне судочинство: підручник. – 2-ге вид., перероб. і допов. / за заг. ред. Т.О. Коломоєць. – К. : Істина, 2011. – 304 с.
9. Журавльов Д.В. Оскарження судових рішень у адміністративному судочинстві України / Д.В. Журавльов, К.І. Чижмарь. - К. : Центр навчальної літератури, 2019. – 224 с.
10. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар / О.А. Банчук та ін. / заг. ред. Р.О. Куйбіди; Центр політико-правових реформ. – К. : Юстініан, 2009. – 976 с.
11. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар / С.В. Ківалов, Є.О. Харитонов, О.І. Харитонова та ін. / за ред. С.В. Ківалова, О.М. Пасенюка, О.І. ХаритонОВОЇ. – К. : Правова єдність, 2009. – 656 с.
12. Колпаков В.К. Теорія і практика адміністративного судочинства: монографія / В.К. Колпаков, В.В. Гордєєв. – Чернівці, 2011. – 384 с.
13. Миколенко О.І. Адміністративний процес та адміністративна відповідальність в Україні: навч. посіб. / О.І. Миколенко. – Х. : ТОВ «Одіссей», 2010. – 368 с.
14. Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України / І.Х. Темкіжев та ін. / за заг. ред. І.Х. Темкіжева, Голови Вищ. адмін. суду України ; Вищ. адмін. суд України. – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 718 с.
15. Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України / За заг. ред. С.В. Петкова. – К. : «Центр учбової літератури», 2017. – 384 с.

7.2. Допоміжні джерела

1. Адміністративна юстиція України: проблеми теорії і практики. Настільна книга судді / О.М. Пасенюк, О.Н. Панченко, В.Б. Авер'янов та ін. / за заг. ред. О.М. Пасенюка. – К. : Істина, 2007. – 608 с.
2. Адміністративна юстиція. Адміністративне судочинство: навч. посіб. / за заг. ред. Т.О. Коломоєць, Г.Ю. Гулевської. – К. : Істина, 2007. – 152 с.
3. Адміністративна юстиція: європейський досвід і пропозиції для України / Авторі-упорядники І.Б. Коліушко, Р.О. Куйбіда. – К.: Факт, 2003.
4. Адміністративне процесуальне (судове) право України: підручник / за заг. ред. С.В. Ківалова. – Одеса: Юридична література, 2007. – 312 с.
5. Адміністративне судочинство в Україні: теорія, правове регулювання, практика: монографія / За заг. ред. С.В. Ківалова, Л.Р. Білої-Тіунової. – Одеса: Фенікс, 2013. – 392 с.
6. Адміністративне судочинство. Процесуальні документи. Практичний коментар та зразки

- / Упорядники: К.І. Чижмарь, Д.В. Журавльов. – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 152 с.
7. Адміністративний процес України: навч. посіб. / А.Т. Комзюк, В.М. Бевзенко, Р.С. Мельник. – К.: Прецедент, 2007. – 531 с.
  8. Адміністративний процес: загальна частина (Федеративна Республіка Німеччини, Україна): наук. - практ. посібник / Манн Томас, Мельник Р., Бевзенко В., Комзюк А.; пер. та адапт. з нім. Мельник Р.; за заг. ред. Бевзенка В. – К.: алеута, 2013. – 308 с.
  9. Актуальні питання призначення та проведення експертиз: наук.-практ. посіб. / уклад.: А.В. Столітній, О.В. Сапін, Я.А. Соколова та ін.; за заг. ред. І.І. Присяжнюка. – К.: Національна академія прокуратури України, 2017. – 300 с.
  10. Бевзенко В.М. Участь в адміністративному судочинстві України суб'єктів владних повноважень: правові засади, підстави та форми: монографія / В.М. Бевзенко. - К.: Прецедент, 2010. – 475 с.
  11. Бородін І.Л. Адміністративно-юрисдикційний процес: монографія / І.Л. Бородін. – К. : Алерта, 2007. – 184 с.
  12. Демський Е.Ф. Адміністративне процесуальне право України: навч. посіб. / Е.Ф. Демський. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 496 с.
  13. Збірник матеріалів судової практики (цивільне, адміністративне, господарське судочинство) у сфері виконання судових рішень за участю прокурора / укладачі: О.В. Драган, Н.О. Максименцева, А.О. Штанько. – К.: Національна академія прокуратури України, 2017. – 488 с.
  14. Ківалов С.В. Курс адміністративного процесуального права України. Загальна частина : підручник / С.В. Ківалов, І.О. Картузова, А.Ю. Осадчий. – Одеса : Фенікс, 2014. – 342 с.
  15. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. Р.О. Куйбіди. – К. : Книги для бізнесу, 2007. – Том 2. – 728 с.
  16. Комзюк А.Т. Адміністративний процес України: навч. посіб. / А.Т. Комзюк, В.М. Бевзенко, Р.С. Мельник. – К. : Прецедент, 2007. – 531 с.
  17. Кузьменко О.В. Адміністративна юстиція в Україні: навч. пос. / О.В. Кузьменко. – К. : Атіка, 2007. – 156 с.
  18. Кузьменко О.В. Теоретичні засади адміністративного процесу: монографія. – К.: Атіка, 2005. – 352 с.
  19. Кузьменко О.В. Адміністративно-процесуальне право України: підручник / О.В. Кузьменко, Т.О. Гуржій; за ред. О.В. Кузьменко. – К. : Атіка, 2007. – 416 с.
  20. Перепелюк В.Г. Адміністративне судочинство: проблеми практики: посібник / В. Перепелюк; Центр політ.-прав. реформ. – К. : Конус-Ю, 2007. – 272 с.
  21. Повноваження прокурорів при зверненні до суду з позовами та заявами: наук.-практ. посіб. / І.І. Брус, О.О. Говоруха, О.В. Драган, О.А. Казак, О.П. Мельник, В.В. Одуденко, С.А. Павліченко, Ю.А. Турлова. – К.: Національна академія прокуратури України, 2017. – 158 с.
  22. Представництво прокурором у суді законних інтересів держави: наук.-практ. посіб. / О.П. Натрус, Ю.А. Турлова, О.А. Казак та ін. – К.: Національна академія прокуратури України, 2016. – 262 с.
  23. Принципи цивільного, господарського та адміністративного судочинства: моногр. / кол. авт.; за ред. д-ра юрид. наук, проф. Козьякова І.М. – Київ: Національна академія прокуратури України, 2018. – 258 с.
  24. Смокович М.І. Визначення юрисдикції адміністративних судів та розмежування судових юрисдикцій: монографія / М.І. Смокович. – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 304 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. http://www.rada.gov.ua	- Веб-портал Верховної Ради України
2. http://www.president.gov.ua	- Веб-портал Адміністрації Президента України
3. http://www.kmu.gov.ua	- Веб-портал Кабінету Міністрів України

4.	https://minjust.gov.ua/	- Веб-портал Міністерства юстиції України
5.	https://dsa.court.gov.ua/dsa/	- Веб-портал Державної судової адміністрації України
6.	http://www.reyestr.gourt.gov.ua	- Єдиний державний реєстр судових рішень
7.	https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/kas_adm/	- Веб-портал Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду
8.	http://vasu.gov.ua	- Веб-сайт Вищого адміністративного суду України
9.	https://supreme.court.gov.ua/supreme/	- Веб-сайт Верховного Суду
10.	http://www.vaas.gov.ua	- Веб-сайт Сьомого апеляційного адміністративного суду (Вінницького апеляційного адміністративного суду)
11.	http://kaas.gov.ua	- Веб-сайт Шостого апеляційного адміністративного суду (Київського апеляційного адміністративного суду)
12.	https://adm.ko.court.gov.ua/sud1070/	- Веб-сайт Київського окружного адміністративного суду
13.	http://www.kmoas.gov.ua	- Веб-сайт Хмельницького окружного адміністративного суду
14.	http://nbuv.gov.ua/	- Веб-сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського
15.	http://gntb.gov.ua/ua/	- Веб-сайт державної науково-технічної бібліотеки України
16.	http://www.ounb.km.ua/	- Веб-сайт Хмельницької обласної універсальної наукової бібліотеки
17.	http://www.adm.km.ua/	- Веб-сайт Хмельницької обласної державної адміністрації
18.	http://km-oblrada.gov.ua/	- Веб-сайт Хмельницької обласної ради
19.	http://www.khmelnysky.com/	- Веб-сайт Хмельницької міської ради
20.	http://www.univer.km.ua/	- Веб-сайт Хмельницького університету управління та права

Розробники робочої програми:

Викладачі дисципліни:

професор кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права, доктор юридичних наук, доцент

_____ І.Л. Самсін

25 січня 2019 року

старший викладач кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права, магістр права

_____ М.З. Берцюх

25 січня 2019 року

Схвалено кафедрою конституційного, адміністративного та фінансового права 25 січня 2019 року, протокол № 5.

Завідувач кафедри _____ О.М. Буханевич

25 січня 2019 року

Декан факультету управління та економіки

_____ Т.В. Терещенко

25 січня 2019 року

Погоджено методичною радою університету 14 лютого 2019 року, протокол № 4.

Голова методичної ради _____ І.Б. Ковтун

14 лютого 2019 року

_____ Обліковий обсяг робочої програми – 0,94 ум. др. арк.